

## สำรวจการจัดระดับความเหมาะสมและการขึ้นค่าเตือนในทีวีดิจิทัล Netflix และ Prime Video : พบการจัดเรตต่างกันของละครที่ออกอากาศข้ามแพลตฟอร์ม

ด้วยปัจจุบันผู้บริโภคสื่อโทรทัศน์มีทางเลือกในการรับชมได้หลากหลาย ทั้งช่องทาง เนื้อหา เวลา วิธีการรับชม จึงมีความห่วงใยการเลือกรับเนื้อหารายการของผู้บริโภคที่เป็นเด็กและเยาวชน ดังนั้น การจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์จึงมีความสำคัญจำป็น ต่อการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนทั้งเป็นเครื่องมือปกป้องเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมกับช่วงวัย

ในการทำหน้าที่กำกับดูแลการนำเสนอเนื้อหาของผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรทัศน์ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ได้กำหนดแนวทางการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ ในประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติเรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. 2556 เพื่อจัดระดับความเหมาะสมของรายการสำหรับผู้ชมในช่วงอายุที่กำหนด

แต่ปัจจุบัน นอกจากรายการผ่านทางโทรทัศน์แล้ว ยังมีการออกอากาศรายการผ่านบริการ OTT (Over the Top) หรือบริการส่งผ่านข้อมูล ทั้งรูปแบบ ข้อความ เสียง หรือภาพ ผ่านโครงข่ายอินเทอร์เน็ต ด้วย ซึ่งในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ถือว่าบริการ OTT ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก จากข้อมูลจำนวนผู้ชมทีวีออนไลน์ OTT เปรียบเทียบสภาพตลาดโลกและ OTT ไทย (2019-2023) พบจำนวนผู้ชม OTT ใน ปี 2019 ของประเทศไทยมีจำนวนรวม 1.3 ล้านราย และเติบโตต่อเนื่องไปถึง 2 ล้านรายในปี 2023 ขณะที่จำนวนผู้ชม OTT ในตลาดโลกจะอยู่ที่ 657.41 ล้านราย และเพิ่มขึ้นไปถึงเกือบ 1 พันล้านรายในปี 2023<sup>1</sup> จึงทำให้บริการ OTT ที่มีผู้ให้บริการหลากหลายราย มีการแข่งขันผลิตเนื้อหาที่หลากหลาย เพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในทุกช่วงอายุ ขณะที่ผู้ให้บริการ OTT บางรายที่ให้บริการสตรีมมิ่ง มีการจัดระดับความเหมาะสมของรายการ ละคร และภาพยนตร์ เพื่อกำหนดช่วงวัยของผู้ชมในการเข้าถึงเนื้อหา

MEDIA ALERT กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ จึงสนใจศึกษาการจัดระดับความเหมาะสมของรายการระหว่างทีวีดิจิทัลไทย และบริการ OTT 2 แพลตฟอร์ม ได้แก่ Netflix และ Prime Video ว่ามีความเหมือน ความแตกต่างกัน หรือไม่อย่างไร โดยมุ่งเปรียบเทียบ 1) ระบบการจัดระดับความเหมาะสมในภาพรวม 2) ระบบการขึ้นค่าเตือนของทั้ง 3 แพลตฟอร์ม และ 3) การจัดระดับความเหมาะสมจากตัวอย่างรายการที่ออกอากาศข้ามแพลตฟอร์ม

### หน่วยการศึกษา

- ตัวอย่างการจัดระดับความเหมาะสม ของละครหรือซีรีส์และภาพยนตร์ที่เป็นหน่วยการศึกษาทางทีวีดิจิทัล และบริการ OTT 2 แพลตฟอร์ม ได้แก่ Netflix และ Prime Video โดยใช้วิธีสุ่มเลือกตัวอย่างละคร

<sup>1</sup>คาดการณ์จำนวนผู้ชมทีวีออนไลน์ OTT เปรียบเทียบสภาพตลาดโลกและ OTT ไทย (2019-2023)

<https://broadcast.nbt.go.th/data/academic/file/620800000002.pdf>

หรือซีรีส์ รายการทีวี และภาพยนตร์ ที่เผยแพร่ในแพลตฟอร์มดังกล่าว โดยเป็นรายการที่เผยแพร่ในระหว่างวันที่ 15-30 ธันวาคม 2566

### กรอบอ้างอิงการศึกษา

- แนวทางการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ ตามประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. 2556<sup>2</sup>
- ระดับความเหมาะสมของรายการทีวีและภาพยนตร์ใน Netflix<sup>3</sup>
- การจัดเรตติ้งตามกลุ่มอายุของ Prime Video<sup>4</sup>

### ผลการศึกษา

#### 1. การจัดระดับความเหมาะสม การกำหนดช่วงอายุ สัญลักษณ์ ที่เหมือนและแตกต่างของทีวีดิจิทัลไทย Netflix และ Prime Video

จากแนวทางการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ ตามประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. 2556<sup>5</sup> และจากประกาศข้อกำหนดระดับความเหมาะสมของรายการทีวีและภาพยนตร์ในแพลตฟอร์ม Netflix และ Prime Video พบความเหมือน และความแตกต่างในการกำหนดช่วงอายุ สัญลักษณ์ ดังนี้




<sup>2</sup> ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง แนวทางการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ ตามประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. 2556 <https://shorturl.asia/8gu6l>

<sup>3</sup> ระดับความเหมาะสมของรายการทีวีและภาพยนตร์ใน Netflix <https://help.netflix.com/th/node/2064>

<sup>4</sup> การจัดเรตติ้งตามกลุ่มอายุของ Prime Video

[https://www.primevideo.com/help/ref=atv\\_hp\\_nd\\_nav?language=th\\_TH&nodeId=GFGOU3WYEG6FSJFJ](https://www.primevideo.com/help/ref=atv_hp_nd_nav?language=th_TH&nodeId=GFGOU3WYEG6FSJFJ)

<sup>5</sup> ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง แนวทางการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ ตามประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. 2556 <https://shorturl.asia/8gu6l>

แพลตฟอร์ม	อายุ																
	ALL	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
	ท	ป3+			ด6+						น13+				น18+	ฉ	
	ทุกวัย	ไม่มีการจัดช่วงวัย				7+		10+		13+		16+		18+			
	ALL	ไม่มีการจัดช่วงวัย				7+				13+		16+		18+			

จากการเปรียบเทียบ พบว่า ทั้ง 3 แพลตฟอร์ม มีการกำหนดผู้รับชมในทุกช่วงอายุที่เหมือนหรือใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ทีวี่ดิิจิทัลใช้สัญลักษณ์ ท (ทั่วไป) Netflix ใช้สัญลักษณ์ ทุกวัย ในขณะที่ Prime Video ใช้สัญลักษณ์ ALL

สำหรับการจัดช่วงอายุผู้รับชมในกลุ่มรายการสำหรับเด็กนั้นมีความแตกต่างกัน โดยทีวี่ดิิจิทัลไทยจะแบ่งเป็น ป 3+ (3-5 ปี) และ ด 6+ (6-12 ปี) แต่ใน Netflix แบ่งรายการสำหรับเด็กเป็น 2 ช่วงอายุ ได้แก่ 7-9 ปี (7+) และ 10-12 ปี (10+) ในขณะที่ Prime Video มีการกำหนดช่วงอายุ 7-12 ปี (7+) ไว้เพียงกลุ่มเดียวเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ทั้งใน Netflix และ Prime Video จะมีช่องทาง Kid Safe หรือมุมเด็ก ซึ่งในโมเมนต์นี้จะแบ่งเนื้อหารายการสำหรับเด็กไว้โดยเฉพาะ เช่น ภาพยนตร์แอนิเมชัน การ์ตูน ฯลฯ โดยใน Netflix พบว่าเป็นรายการที่สามารถรับชมได้ทุกช่วงวัย (ทุกวัย) รวมถึงกลุ่ม 7-9 ปี (7+) และ 10-12 ปี (10+) ส่วน Prime Video เป็นรายการที่สามารถรับชมได้ทุกช่วงวัย (ALL) และกลุ่ม 7-9 ปี (7+)

ในขณะที่กลุ่มรายการสำหรับวัยรุ่น พบว่า ทีวี่ดิิจิทัลไทย และ Netflix มีการแบ่งช่วงอายุการรับชมของวัยรุ่นที่เหมือนกันทั้ง 2 แพลตฟอร์ม คือ เป็นรายการที่เหมาะสมกับอายุ 13 ปีขึ้นไป (น 13+ และ 13+) ต่างจาก Prime Video ที่กำหนดช่วงอายุวัยรุ่นไว้ที่ 2 ช่วง ได้แก่ 13 ปีขึ้นไป (13+) และ 16 ปีขึ้นไป (16+)

สำหรับการจัดช่วงอายุการรับชมของผู้ใหญ่ พบว่า ทีวี่ดิิจิทัลไทย และ Prime Video มีความเหมือนกันในการกำหนดช่วงอายุ คือ เป็นรายการสำหรับผู้ชมอายุ 18 ปีขึ้นไป (น 18+ และ 18+) นอกจากนี้ในทีวี่ดิิจิทัลไทย ยังมีการจัดเนื้อหาเฉพาะ (ฉ) สำหรับรายการที่รับชมได้เฉพาะผู้ใหญ่ ที่ออกอากาศได้ ในช่วงเวลา 12.00-05.00 น. ในขณะที่ Netflix มีการจัดช่วงอายุผู้ชมในรายการสำหรับผู้ใหญ่ ไว้ 2 ช่วงอายุ คือ 16 ปีขึ้นไป (16+) และ 18 ปีขึ้นไป (18+)

## 2. ความแตกต่างในการขึ้นค่าเตือนของทีวีดิจิทัลไทย Netflix และ Prime Video

เมื่อศึกษาการขึ้นค่าเตือน ในรายการประเภทต่าง ๆ ของทีวีดิจิทัลไทย Netflix และ Prime Video โดยอ้างอิง แนวทางการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ ตามประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. 2556 สำหรับทีวีดิจิทัลไทย และการคุ้มครองตัวอย่างการขึ้นค่าเตือนในรายการต่าง ๆ ที่เผยแพร่ในแพลตฟอร์ม Netflix และ Prime Video พบความเหมือนและความแตกต่าง ดังแสดงในตาราง

### 2.1 รายการสำหรับทุกช่วงอายุ

แพลตฟอร์ม	สัญลักษณ์	ค่าเตือน
ทีวีดิจิทัลไทย	ท	รายการต่อไปนี้เป็นรายการทั่วไป สามารถรับชมได้ทุกวัย
Netflix TH	ทุกวัย	ระดับความเหมาะสมในการรับชม ทุกวัย
Prime Video TH	All	เรตต์ตั้งอายุ ALL

### 2.2 รายการสำหรับเด็ก

แพลตฟอร์ม	สัญลักษณ์	ค่าเตือน
ทีวีดิจิทัลไทย	ป 3+ (3-5 ปี)	รายการต่อไปนี้เป็นรายการสำหรับเด็กปฐมวัย ผลิตขึ้นสำหรับผู้ชมในวัย 3-5 ปี
	ด 6+ (6-12 ปี)	รายการต่อไปนี้เป็นรายการสำหรับเด็ก ผลิตขึ้นสำหรับผู้ชมในวัย 6-12 ปี
Netflix TH	7+	ระดับความเหมาะสมในการรับชม 7+
	10+	ระดับความเหมาะสมในการรับชม 10+
Prime Video TH	7+	เรตต์ตั้งอายุ 7+

### 2.3 รายการสำหรับวัยรุ่น

แพลตฟอร์ม	สัญลักษณ์	ค่าเตือน
ทีวีดิจิทัลไทย	น 13+	รายการต่อไปนี้เป็นรายการสำหรับผู้ชมที่มีอายุ 13 ปีขึ้นไป อาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหาที่ต้องใช้วิจารณญาณในการรับชม ผู้ชมที่มีอายุน้อยกว่า 13 ปี ควรได้รับคำแนะนำ
Netflix TH	13+	ระดับความเหมาะสมในการรับชม 13+
Prime Video TH	13+	เรตต์ตั้งอายุ 13+

แพลตฟอร์ม	สัญลักษณ์	คำเตือน
		1. ความรุนแรง 2. มีการดื่มแอลกอฮอล์ 3. มีการสูบบุหรี่ 4. ภาษาหยาบคาย 5. เนื้อหาเรื่องเพศ 6. มีฉากที่น่ากลัว
	16+	1. 16+ 2. ความรุนแรง 3. มีการใช้สารเสพติด 4. มีการดื่มแอลกอฮอล์ 5. ภาษาหยาบคาย 6. เนื้อหาเรื่องเพศ 7. มีการสูบบุหรี่ 8. มีฉากที่น่ากลัว

#### 2.4 รายการสำหรับผู้ใหญ่

แพลตฟอร์ม	สัญลักษณ์	คำเตือน
ทีวี่ดิจิทัลไทย	น 18+	รายการต่อไปนี้เป็นรายการสำหรับผู้ชมที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป อาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหา ที่ไม่เหมาะสมด้านพฤติกรรม ความรุนแรง เพศ และการใช้ภาษา ซึ่งต้องใช้วิจารณญาณในการรับชม ผู้ชมที่มีอายุน้อยกว่า 18 ปี ควรได้รับคำแนะนำ
	ฉ	รายการต่อไปนี้เป็นรายการเฉพาะผู้ใหญ่ อาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมด้าน พฤติกรรม ความรุนแรง เพศ และการใช้ภาษา เด็กและเยาวชนไม่ควรรับชม
Netflix TH	16+	ระดับความเหมาะสมในการรับชม 16+ 1. การใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสม 2. การฆ่าตัวตาย 3. ความรุนแรง 4. การใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสม 5. ทำร้ายตัวเอง 6. ทารุณกรรมเด็ก

แพลตฟอร์ม	สัญลักษณ์	คำเตือน
		7.เรื่องเพศ 8.ภาพอนาจาร 9.ความรุนแรงทางเพศ 10.การใช้สารเสพติด 11.การอ้างอิงถึงเช็ทซ์ที่รุนแรง
	18+	ระดับความเหมาะสมในการรับชม 18+ 1.การใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสม 2.การฆ่าตัวตาย 3.ความรุนแรง 4.การใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสม 5.ทำร้ายตัวเอง 6.ทารุณกรรมเด็ก 7.เรื่องเพศ 8.ภาพอนาจาร 9.ความรุนแรงทางเพศ 10.การใช้สารเสพติด 11.การอ้างอิงถึงเช็ทซ์ที่รุนแรง
Prime Video TH	18+	เรตติ้งอายุ 18+ 1.ความรุนแรง 2.มีฉากที่น่ากลัว 3.มีการดื่มแอลกอฮอล์ 4.ภาษาหยาบคาย 5.ภาพเปลือย 6.มีการสูบบุหรี่ 7.เนื้อหาเรื่องเพศ 8.มีการใช้สารเสพติด
	NR	เรตติ้งอายุ NR

จากการเปรียบเทียบการขึ้นคำเตือนของทั้ง 3 แพลตฟอร์ม พบความแตกต่างที่น่าสนใจ ดังนี้

1.) ทีวี่ดิจิทัลไทย ใช้สัญลักษณ์และเสียงบรรยายในการบอกระดับความเหมาะสมของอายุคนดู ตามความแตกต่างของกลุ่มรายการ โดยใช้คำเตือนหรือคำชี้แจงก่อนเข้าเนื้อหารายการในลักษณะเดียวกันทั้งหมด

โดยไม่มีการจำแนกให้เห็นความเฉพาะของเนื้อหา นั้น ๆ ตัวอย่างเช่น การใช้เสียงบรรยายเตือนว่า “รายการต่อไปนี้เหมาะสำหรับผู้ชมที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป อาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหา ที่ไม่เหมาะสมด้านพฤติกรรม ความรุนแรง เพศ และการใช้ภาษา ซึ่งต้องใช้วิจารณญาณในการรับชม ผู้ชมที่มีอายุน้อยกว่า 18 ปี ควรได้รับคำแนะนำ”

2). ใน Netflix และ Prime Video มีมากกว่า 1 คำเตือนในแต่ละตอน เช่น การอ้างอิงถึงเช็ทซ์ที่รุนแรง ทารุณกรรมเด็ก การฆ่าตัวตาย ฯลฯ ที่ปรากฏในเนื้อหารายการนั้น ๆ เป็นการเฉพาะ เพื่อเตือนให้ได้รับทราบก่อนตัดสินใจรับชม

3). ใน Prime Video มีการจัดระดับความเหมาะสมในทุกตอนของรายการหรือละครที่ออกอากาศ โดยแต่ละตอนอาจมีระดับความเหมาะสมที่แตกต่างกัน ตามลักษณะของเนื้อหาที่ปรากฏจริง จึงทำให้ระดับความเหมาะสมของแต่ละตอนที่ออกอากาศนั้นแตกต่างกัน ส่วนเนื้อหาที่ยังไม่มีการกำหนดระดับความเหมาะสมจะขึ้นสัญลักษณ์ NR และคำเตือน เรตติงอายุ NR (Not Rated) ในรายการตอนนั้น ๆ

### 3. เปรียบเทียบตัวอย่างการจัดระดับความเหมาะสมของรายการที่ออกอากาศทั้งในทีวีดิจิทัล Netflix และ Prime Video

#### 3.1 ทีวีดิจิทัลไทย: Netflix TH

ลำดับ	เรื่อง	ระดับความเหมาะสมเมื่อออกอากาศในทีวีดิจิทัล	ระดับความเหมาะสมเมื่อออกอากาศใน Netflix TH
1	พรหมลิขิต (ช่อง 3)	ท ทั่วไป	ระดับความเหมาะสมในการรับชม 13+
2	พนมनाคา (ช่อง ONE)	ท ทั่วไป	ระดับความเหมาะสมในการรับชม 16+ ความรุนแรงทางเพศ
3	รากแก้ว (ช่อง 3)	น 13+ (น้อยกว่า 13 ควรได้รับคำแนะนำ)	ระดับความเหมาะสมในการรับชม 16+ การใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสม, ความรุนแรงทางเพศ

#### 3.2 ทีวีดิจิทัลไทย: Prime Video TH

ลำดับ	เรื่อง	ระดับความเหมาะสมเมื่อออกอากาศในทีวีดิจิทัล	ระดับความเหมาะสมเมื่อออกอากาศใน Prime Video TH
1	สี่ลับหมอบ ระเบิด (ช่อง 3)	ท ทั่วไป	เรตติงอายุ ALL

ลำดับ	เรื่อง	ระดับความเหมาะสมเมื่อออกอากาศในทีวีดิจิทัล	ระดับความเหมาะสมเมื่อออกอากาศใน Prime Video TH
2	Home School นักเรียนต้องขัง (ช่อง GMM25)	น 13+ (น้อยกว่า 13 ควรได้รับ คำแนะนำ)	ระดับความเหมาะสมในการรับชม 16+ ความรุนแรง, มีการตีมีแอลกอฮอล์, มีการสูบบุหรี่, ภาษาหยาบคาย, เนื้อหาเรื่องเพศ
3	Enigma คน มนตรี เวท (ช่อง GMM25)	น 13+ (น้อยกว่า 13 ควรได้รับ คำแนะนำ)	ระดับความเหมาะสมในการรับชม 13+ ความรุนแรง, มีฉากที่น่ากลัว, ภาษาหยาบคาย

จากการเปรียบเทียบตัวอย่างละครที่มีการออกอากาศข้ามแพลตฟอร์ม หรือออกอากาศทั้งในทีวีดิจิทัลไทย และใน Netflix หรือ Prime Video จำนวน 6 เรื่อง พบว่า 4 เรื่อง มีการจัดระดับความเหมาะสมแตกต่างกัน<sup>6</sup> ดังนี้

- 1) เรื่องพรหมลิขิต เป็นระดับ ท (ทั่วไป) ในช่อง 3 แต่เป็นระดับ 13+ ใน Netflix
- 2) เรื่องพมมานาคา เป็นระดับ ท (ทั่วไป) ในช่อง ONE แต่เป็นระดับ 16+ ใน Netflix
- 3) เรื่องรากแก้ว เป็นระดับ น 13+ (น้อยกว่า 13 ควรได้รับคำแนะนำ) ในช่อง 3 แต่เป็นระดับ 16+ ใน Netflix
- 4) เรื่อง Home School นักเรียนต้องขัง เป็นระดับ น 13+ (น้อยกว่า 13 ควรได้รับคำแนะนำ) ในช่อง GMM25 แต่เป็นระดับ 16+ ใน Prime Video

### สรุปผลการศึกษา

จากข้อค้นพบทั้ง 3 ข้อข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดในการจัดระดับความเหมาะสมเนื้อหารายการที่แตกต่างกันของทีวีดิจิทัลไทย Netflix และ Prime Video ดังนี้

#### 1. การจำแนกกลุ่มช่วงอายุผู้ชมที่สะท้อนแนวคิดที่แตกต่างกัน

แนวทางการจัดระดับความเหมาะสมของรายการในทีวีดิจิทัลไทยให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายเด็กค่อนข้างมาก จากการแบ่งกลุ่มช่วงเด็กเป็น ป 3+ (3-5 ปี) และ ต 6+ (6-12 ปี) ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมให้มีรายการ

<sup>6</sup> การสำรวจครั้งนี้ เป็นการมุ่งเปรียบเทียบให้เห็นการจัดระดับความเหมาะสมของตัวอย่างละครที่ออกอากาศข้ามแพลตฟอร์ม หรือมีการออกอากาศทั้งในทีวีดิจิทัล Netflix และ Prime Video เท่านั้น โดยไม่ได้ศึกษาเนื้อหาของตัวอย่างละครดังกล่าวในทุกเรื่อง ทุกตอน ว่ามีการตัดต่อเนื้อหา ฉากความรุนแรง เพศ และการใช้ภาษา ที่แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไรก็ตาม จากการสุ่มเปรียบเทียบฉากความรุนแรงในละครเรื่องพมมานาคา ในตอน ที่ 2 และ 14 ที่ออกอากาศทั้งในทีวีดิจิทัล และ Netflix พบว่ามีการใช้ภาพ เสียง และเนื้อหาที่ไม่แตกต่างกัน



ที่มีเนื้อหาเฉพาะสำหรับกลุ่มเด็กในช่วงอายุดังกล่าว<sup>7</sup> ในขณะที่ Netflix และ Prime Video พบว่า มีการกำหนดระดับความเหมาะสมของเนื้อหารายการสำหรับเด็ก เริ่มที่อายุ 7 ปีขึ้นไป โดยใน Prime Video พบว่ามีการกำหนดช่วงอายุ 7-12 ปี (7+) ไว้เพียงกลุ่มเดียว ขณะที่ Netflix จะแบ่งรายการสำหรับเด็กเป็น 2 ช่วงอายุ ได้แก่ 7-9 ปี (7+) และ 10-12 ปี (10+) สะท้อนให้เห็นวิธีการจำแนกและการให้ความสำคัญกับกลุ่มช่วงอายุของเด็ก ที่แตกต่างกันของทั้ง 3 แพลตฟอร์ม<sup>8</sup>

ทั้ง 3 แพลตฟอร์มจัดระดับความเหมาะสมของรายการสำหรับกลุ่มวัยรุ่น เริ่มต้นที่ 13 ปี เหมือนกัน โดยในทีวีดิจิทัลของไทยจะครอบคลุมช่วงอายุ 13- 17 ปี (น13+) ในขณะที่ Prime Video จะจัดแบ่งกลุ่มเนื้อหาสำหรับวัยรุ่นออกเป็น 2 ช่วง คือ 13-15 ปี (13+) และ 16-17 ปี (16+) ซึ่งสะท้อนให้เห็นการให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้รับชมในช่วงวัยรุ่นมากกว่า ส่วน Netflix มีการจัดระดับเนื้อหาสำหรับวัยรุ่นเพียงช่วงเดียว ครอบคลุมกลุ่มผู้ชมอายุ 13-15 ปี (13+) เท่านั้น

สำหรับกลุ่มรายการสำหรับผู้ใหญ่ พบว่า Netflix เริ่มจัดระดับต่างจากแพลตฟอร์มอื่น โดยเริ่มที่อายุ 16-17 ปี (16+) ในขณะที่ Prime Video และทีวีดิจิทัลไทยจัดระดับความเหมาะสมของรายการที่มีเนื้อหาสำหรับผู้ใหญ่ที่อายุ 18 ปีขึ้นไปเหมือนกัน (18+ และ น18+) โดยที่ทีวีดิจิทัลไทยยังมีการจัดระดับเนื้อหา รายการกลุ่มเฉพาะผู้ใหญ่ (ฉ) โดยกำหนดเรื่องเวลาออกอากาศสำหรับรายการกลุ่มดังกล่าวไว้เฉพาะช่วง 24.00-05.00 น. เพื่อเป็นการปกป้องกลุ่มผู้รับชมที่เป็นเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะ

ทั้งนี้ กลุ่มฟรีทีวีหรือทีวีดิจิทัลไทยนั้น ออกอากาศรายการตามผัง ในขณะที่กลุ่ม OTT เป็นลักษณะการเลือกรับชมแบบ On Demand อย่างไรก็ตาม จะเห็นว่าการจำแนกกลุ่มช่วงอายุที่ต่างกันนั้น ถือเป็นข้อสังเกตสำคัญประการหนึ่ง ในการพิจารณาทบทวนการจัดระดับความเหมาะสมของเนื้อหา รายการ ที่นอกจากควรครอบคลุมกลุ่มผู้รับชมทุกช่วงวัยแล้ว ยังควรต้องมีความสอดคล้องกับความเฉพาะของกลุ่มช่วงอายุผู้รับชมนั้น ๆ โดยคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น พัฒนาการด้านต่าง ๆ แนวโน้มความชื่นชอบ ฯลฯ ด้วย

## 2. การให้ความสำคัญกับการขึ้นค่าเตือนที่แตกต่างกันของแต่ละแพลตฟอร์ม

นอกจากการจัดระดับความเหมาะสมของเนื้อหา รายการต่อแต่ละช่วงอายุแล้ว การขึ้นค่าเตือนเกี่ยวกับเนื้อหา รายการ ยังสะท้อนให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อสังคมของเนื้อหาที่นำเสนอในแพลตฟอร์มต่าง ๆ โดยจากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่า ทีวีดิจิทัลไทยมักใช้วิธีการขึ้นค่าเตือนช่วงต้นรายการ โดยมีรายละเอียดการเตือนเกี่ยวกับเนื้อหาตามระดับความเหมาะสมของรายการนั้น ๆ เป็นหลัก ตัวอย่างเช่น “รายการประเภทนี้ เป็นรายการที่เหมาะสมสำหรับผู้ชมที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป เป็นรายการที่อาจมีภาพ เสียง หรือ

<sup>7</sup> อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริงกลับพบรายการที่มีเนื้อหาสำหรับเด็กในทีวีดิจิทัลของไทยค่อนข้างน้อย ดังผลการศึกษาของ Media Alert ที่สำรวจผังรายการทีวีดิจิทัลจำนวน 21 ช่อง ในช่วงมกราคม 2566 ที่ไม่พบว่ามีการระบุระดับความเหมาะสมในประเภท ป 3+ และ ด 6+ ในช่องใด และเมื่อพิจารณาเฉพาะรายการที่เข้าข่ายรายการสำหรับเด็ก พบว่า มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 1.5 ของรายการทั้งหมดที่ออกอากาศในแต่ละสัปดาห์เท่านั้น

<sup>8</sup> สำหรับ Netflix และ Prime Video พบว่า มีการแยกช่องทางการรับชมสำหรับกลุ่มเด็กในโหมด “Kid Safe” หรือ “มุมมองเด็ก” ไว้โดยเฉพาะ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นรายการที่มีเนื้อหาสำหรับเด็ก ซึ่งมีทั้งกลุ่มรายการที่ใช้สัญลักษณ์ ALL, 7+ และ 10+

เนื้อหา ที่ไม่เหมาะสมด้านพฤติกรรม ความรุนแรง เพศ และการใช้ภาษา ซึ่งต้องใช้วิจารณญาณในการรับชม ผู้ชมที่มีอายุน้อยกว่า 18 ปี ควรได้รับคำแนะนำจากผู้ใหญ่ จึงไม่ควรรับชมรายการประเภทนี้ตามลำพัง”

แต่สำหรับ Netflix และ Prime Video พบว่ามีการขึ้นคำเตือนจากชุดข้อความคำเตือนบนหน้าจอ ในช่วงต้นรายการ หรือหน้าคำแนะนำรายการ ที่มีความเฉพาะเจาะจง สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง หรือเนื้อหา รายการนั้น ๆ เช่น หากรายการดังกล่าวมีการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับการฆ่าตัวตาย การทำร้ายตัวเอง หรือ การทารุณกรรมเด็ก ฯลฯ ก็จะมีชุดคำเตือนเฉพาะที่บอกถึง ข้อควรระมัดระวัง และคำแนะนำในด้านนั้น ๆ

การขึ้นคำเตือนที่มีความเฉพาะเจาะจงนี้ อาจสะท้อนระดับความรับผิดชอบต่อนเนื้อหาและต่อผู้ชม รวมทั้งสังคม ทั้งนี้ การขึ้นคำเตือนที่มีความเฉพาะเจาะจง สอดคล้องกับเนื้อหารายการนั้น ๆ มากเท่าใด ก็จะทำให้ผู้รับชมสามารถตั้งรับ หรือ ใช้วิจารณญาณในการเลือกหรือไม่เลือกรับชมรายการนั้น ๆ ตามความชื่นชอบ หรือความพร้อมของวัย วุฒิภาวะ สภาพจิตใจ หรือตามบริบท เช่น การร่วมรับชมระหว่างผู้ปกครองและเด็ก

### 3. มาตรฐานที่แตกต่างกันในการจัดระดับความเหมาะสมของรายการละคร

จากการเปรียบเทียบการจัดระดับความเหมาะสมในละครที่ออกอากาศทั้งในทีวีดิจิทัล Netflix และ Prime Video รวม 6 เรื่อง ซึ่งพบว่า มีการให้สัญลักษณ์ หรือระดับความเหมาะสมที่ต่างกัน 4 เรื่อง โดยทั้งใน Netflix และ Prime Video มีการจัดระดับความเหมาะสม หรือจัดเรตในกลุ่มช่วงอายุที่สูงกว่าทีวีดิจิทัล ทั้ง 4 เรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ละครเรื่อง พรหมลิขิต และพนมมาคา ซึ่งทางทีวีดิจิทัล จัดให้เป็นระดับทั่วไป (ท) แต่ใน Netflix จัดให้เป็นระดับ 13+ และ 16+ ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นถึงการใช้เกณฑ์ มาตรฐาน และแนวทาง ในการพิจารณาระดับความเหมาะสมของเนื้อหารายการที่แตกต่างกันของทั้ง 2 แพลตฟอร์ม

จากการสำรวจยังพบว่า Prime Video มีแนวทางการจัดระดับความเหมาะสมของเนื้อหารายการที่แตกต่างจากทีวีดิจิทัล และ Netflix กล่าวคือ โดยทั่วไปในทีวีดิจิทัลและ Netflix มีการจัดระดับความเหมาะสมของรายการหนึ่ง ๆ ในภาพรวม แต่ Prime Video จะระบุระดับความเหมาะสมของรายการหนึ่ง ๆ ทั้งในภาพรวมและรายตอน (Episode) โดยหากตอนใดตอนหนึ่งในรายการนั้น ๆ มีเนื้อหาที่มีระดับความรุนแรง หรือเนื้อหาเกี่ยวกับเพศ การใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสม ก็จะมีการระบุระดับที่สูงขึ้น เป็นต้น

การสำรวจเพื่อเปรียบเทียบการจัดระดับความเหมาะสมจากทั้ง 3 แพลตฟอร์มในครั้งนี้ เป็นการยืนยันว่า มีความจำเป็นที่ต้องมีการกำกับดูแลด้วยมาตรฐานเดียวกัน และอย่างมีประสิทธิภาพในการปกป้องเด็กจากเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งประสิทธิภาพในการบังคับใช้ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือ การปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ฯลฯ ที่สอดคล้องกับยุคสมัยและเทคโนโลยีที่มีความเป็นสากล อย่างไรก็ตาม ควบคู่กับการแสดงบทบาทหน้าที่ขององค์กรกำกับดูแล และความรับผิดชอบของผู้ประกอบกิจการหรือผู้ให้บริการ สิ่งที่สำคัญและหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ต้องให้ความสำคัญเช่นเดียวกัน คือ ทำอย่างไรให้ข้อมูลทั้งการจัดระดับความเหมาะสมของเนื้อหา และการขึ้นคำเตือนได้รับความสนใจ และทำอย่างไรให้ผู้บริโภคมีความระมัดระวังในการ

รับชม โดยเฉพาะผู้ใหญ่หรือผู้มีวุฒิภาวะ ในการปกป้องดูแลเด็กจากการเข้าถึงเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมกับวัย มิ  
เช่นนั้น การจัดระดับความเหมาะสม และ การขึ้นค่าเตือน ก็จะเป็นเพียงพิธีการที่ไม่ส่งผลใดต่อสื่อและสังคม